

DLL knižnica hašovacej funkcie Blake3 pre Python

¹*Patrik ZELENÁK*, ²*Miloš DRUTAROVSKÝ*

^{1,2}Katedra elektroniky a multimediálnych telekomunikácií, Fakulta elektrotechniky
a informatiky, Technická univerzita v Košiciach, Slovenská republika

¹patrik.zelenak@student.tuke.sk, ²milos.drutarovsky@tuke.sk

Abstrakt – Článok opisuje nový stavebný kryptografický blok, ktorým je vysoko-paralelizovateľná hašovacia funkcia Blake3. Pozornosť je venovaná opisu vnútornej štruktúry funkcie Blake3, ktorá využíva štruktúru Merklóvho hašovacieho stromu. Jadro funkcie Blake3 podporuje spracovanie dát s využitím vektorizovaných SIMD inštrukcií. Článok sa zaoberá prepojením optimalizovanej implementácie funkcie Blake3, napísanej v jazyku Rust, s jazykom Python vo forme DLL knižnice. Uvedené sú výsledky rýchlostných testov, na základe ktorých sú porovnané vybrané implementácie funkcie Blake3. Blake3 je porovnaná s klasickými hašovacími funkciami ako SHA2 alebo SHA3 na systéme s viacerými vláknami.

Kľúčové slová – Kryptografia, Python, Blake3, SIMD, Rust, Dynamická knižnica

I. ÚVOD

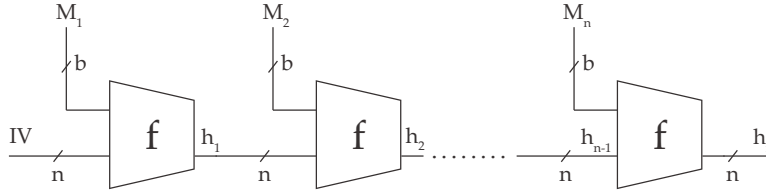
Kryptografia je veda, ktorá využíva matematické metódy utajovania obsahu a preukázateľnosti pôvodu prenášaných správ. Jej cieľom je utajiť obsah prenášaných správ, čo zahŕňa riešenie základných bezpečnostných otázok ako je dôvernosť a integrita dát, autentizácia a autorizácia užívateľov a podobne. Bezpečný prenos a utajenie prenášaného obsahu je možné dosiahnuť s využitím kryptografických algoritmov a protokolov (digitálne podpisy, výmena kľúčov, autentizácia správ, a pod.), ktorých základ tvoria kryptografické primitíva.

V súčasnosti sa pri vývoji softvérových aplikácií využívajú rôzne programovacie jazyky. Zaujímavou voľbou pre vývoj aplikácií je aj jazyk Python [1]. Python je v súčasnosti jedným z najpopulárnejších programovacích jazykov, ktorého využitie stúplo za posledných 5 rokov až o 12,1% v porovnaní s inými programovacími jazykmi. Vďaka svojim výhodám, ako napríklad intuitívna syntax, jednoduchá interakcia s inými programovacími jazykmi, či široká developerská komunita, získal svoje postavenie v oblastiach dátovej vedy (data science), strojového učenia, vývoja webových aplikácií a v mnohých ďalších odvetviach. Programovací jazyk Python disponuje kryptografickými knižnicami ako napríklad Cryptography, PyCryptodome, Hashlib a mnoho ďalších. Opis týchto základných kryptografických knižníc pre jazyk Python je možné nájsť v bakalárskej práci [2]. Kryptografické knižnice sú v práci opísané nie len z hľadiska rozsahu podpory kryptografických algoritmov a protokolov, ale aj z hľadiska rýchlosti spracovania kryptografických algoritmov. Jazyk Python obsahuje aj niekoľko zásadných nevýhod ako napríklad vysoká spotreba operačnej pamäte alebo jeho nízka rýchlosť [3]. Štandardne je vykonávanie programu v jazyku Python pomalšie ako v jazyku C, čo predstavuje jednu z jeho nevýhod. Tieto nevýhody však vieme čiastočne eliminovať prepojením externých modulov, napísaných v inom rýchlejšom programovacom jazyku.

Tento článok obsahuje stručný opis novej paralelizovateľnej hašovacej funkcie Blake3, ktorá využíva štruktúru binárneho Merklóvho stromu [4]. Blake3 je špeciálne navrhnutá pre rýchle hašovanie dát a overenie integrity dát. Rýchlosť funkcie Blake3 značne ovplyvňuje jej štruktúra. Vďaka Merklóvemu stromu je Blake3 vysoko-paralelizovateľná a každé vlákno CPU jednotky môže spracovávať svoj blok dát nezávisle. Jadro funkcie Blake3 je špeciálne navrhnuté pre podporu vektorizovaných SIMD inštrukcií, čo má za následok ďalšie zvýšenie rýchlosti pri spracovaní dát.

II. PARALELIZOVATELNÁ HAŠOVACIA FUNKCIA BLAKE3

Konvenčné hašovacie funkcie (napríklad SHA2 alebo SHA3) spracovávajú dáta sekvenčným spôsobom, to znamená, že sa vstupné dáta typicky rozdelia na bloky dát o určitej veľkosti a tie sa spracovávajú s istou vzájomnou závislosťou (viď. Obr. 1). Každý z blokov je spracovaný kompresnou funkciou f . Výstup kompresnej funkcie sa stáva vstupom pre nasledujúcu kompresnú funkciu. To znamená, že pre spracovanie i -teho bloku M_i , musíme spracovať všetky predchádzajúce bloky dát. Hašovací kód h_n , teda výstup z hašovacej funkcie, dostávame po aplikácii kompresnej funkcie na posledný blok dát M_n .

Obr. 1 Štruktúra konvenčných hašovacích funkcií

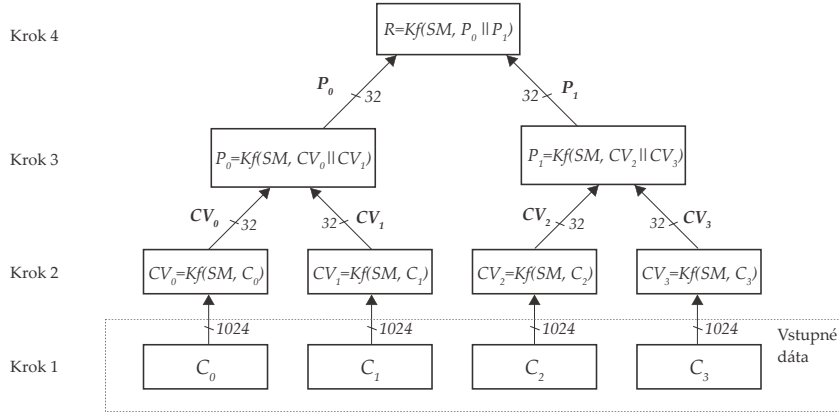
Hašovacia funkcia Blake3 však pracuje úplne inak. Blake3 je moderná hašovacia funkcia vyvinutá v roku 2020 skupinou vývojárov za účelom čo najefektívnejšie a najrýchlejšie hašovať dáta a overiť ich integritu. Blake3 nevyužíva sekvenčné spracovanie dát ako to je u konvenčných hašovacích funkcií ale svoju štruktúru buduje na základoch Merkvého stromu [5]. Merkvova stromová konštrukcia prináša niekoľko výhod ako napríklad neobmedzenú možnosť paralelizmu pri spracovaní veľkého bloku dát, overovanie integrity streamovaných dát, či overenie integrity dát pri ich sťahovaní z viacerých zdrojov simultánne. K rýchlosti funkcie Blake3 prispieva aj podpora vektorizovaných SIMD inštrukcií, ktorými je možné spracovanie dát výrazne urýchliť na súčasných procesorových platformách.

III. VNÚTORNÁ ŠTRUKTÚRA FUNKCIE BLAKE3

Merklov hašovaci strom je hašovacia konštrukcia vynájdená v roku 1982 Ralphom Merklom [6], ktorá vykazuje výhodné vlastnosti pre efektívny paralelizovateľný výpočet integrity dát. Ide o binárnu stromovú štruktúru, ktorej listy reprezentujú bloky vstupných dát C_i s veľkosťou s a každý rodičovský vrchol je odvodený od jeho dvoch potomkov. Realizáciu Merkvého stromu pre hašovaciu funkciu Blake3 možno opísať v štyroch krokoch.

- 1) **Rozdelenie vstupných dát do blokov C_i .** Vstupné dáta rozdelíme do blokov dát C_i o veľkosti $s = 1024$ bajtov. Tieto bloky dát budeme označovať ako segmenty. Segmenty tvoria listy binárneho hašovacieho stromu.
- 2) **Nezávislé hašovanie blokov dát C_i .** Na jednotlivých segmentoch C_i sa realizuje nezávisle spracovanie dát. V prípade hašovacej funkcie Blake3 sa segmenty C_i spracovávajú kompresnou funkciou, ktorej výstup je označovaný ako zretazovacia hodnota (chaining value) v binárnom strome. Veľkosť zretazovacej hodnoty (CV_i) v Merkvom strome pre funkciu Blake3 je 32 bajtov. Zretazovacie hodnoty slúžia na tvorbu nadradených rodičovských uzlov Merkvého stromu. Práve kvôli nezávislému spracovaniu segmentov poskytuje Merkvova stromová štruktúra neobmedzenú možnosť paralelizmu pri spracovaní dát.
- 3) **Tvorba a hašovanie rodičovských uzlov P .** Každý rodičovský uzol pozostáva práve z dvoch hodnôt a to zo zretazovacej hodnoty ľavého potomka a zretazovacej hodnoty pravého potomka. Na Obr. 2 je vidieť, že rodičovský uzol P_0 pozostáva z jeho ľavého potomka C_0 a pravého potomka C_1 , konkrétne z ich zretazovacích hodnôt CV_0 a CV_1 . Hašovaním rodičovského uzla získavame opäť zretazovaciu hodnotu, ktorá sa stáva jedným zo vstupov svojho nadradeného rodičovského uzla. Takéto hierarchické spracovávanie uzlov, smerom od listov ku koreňu, vykonávame až kým sa nedostaneme ku koreňu binárneho stromu.
- 4) **Hašovanie koreňa stromu R .** Vo všeobecnosti sa hašovanie koreňa stromu realizuje rovnakým spôsobom ako hašovanie rodičovských uzlov. Na Obr. 2 môžeme vidieť, že koreň stromu R má dvoch potomkov P_0 a P_1 . Zretazovacie hodnoty potomkov koreňa tvoria vstup pre kompresnú funkciu $Kf()$ a výstupom $Kf()$ získavame hašovací kód Merkvovej hašovacej štruktúry v hašovacej funkcii Blake3. Teda po aplikácii

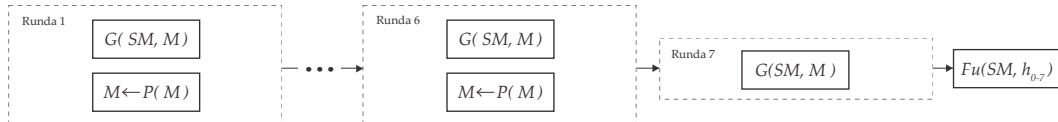
$Kf(SM, P_0 \| P_1)$ získavame výstupný hašovací kód funkcie Blake3.

Obr. 2 Merklova stromová štruktúra hašovacej funkcie Blake3

Obr. 2 demonštruje rozdelenie vstupných dát na segmenty (C_0, C_1, C_2, C_3) o veľkosti 1024 bajtov. Ak je posledný segment menší ako 1024 bajtov, bude mu pridaná vhodná výplňová schéma (padding) v podobe nulových bajtov. Následne sa segmenty spracovávajú funkciou $Kf()$, ktorá na výstup vracia zrefazovaciu hodnotu. Zrefazovacie hodnoty dvoch segmentov tvoria vstupy pre výpočet zretazovacej hodnoty ich nadradeného rodičovského uzla. Kompresná funkcia $Kf()$ požaduje dva vstupné parametre, a to stavovú maticu SM s veľkosťou 64 bajtov a blok vstupných dát M taktiež o veľkosti 64 bajtov. Listy a rodičovské uzly sa spracovávajú odlišným spôsobom. V prípade rodičovských uzlov je hodnota M rovná $CV_l \| CV_p$, teda M je rovné spojeniu (concatenation) pravej a ľavej zrefazovacej hodnoty. Pre listy binárneho stromu platí, že sa list (1024 bajtov) rozdelí na 64-bajtové subbloky $M_0, \dots, M_{15}$, ktoré sa následne spracovávajú sekvenčne [2].

Kompresná funkcia $Kf()$ spracováva dáta v 7 rundách. Každá runda, okrem poslednej, je tvorená tzv. G funkciou a následnou permutáciou vstupných dát, čo možno vidieť na Obr. 3. V poslednej runde sa tiež aplikuje G funkcia, no permutácia vstupných dát sa už nevykonáva. Konečným krokom kompresnej funkcie $Kf()$ je transformácia stavovej matice označená ako $Fu()$.

Obr. 3 Bloková schéma kompresnej funkcie $Kf()$

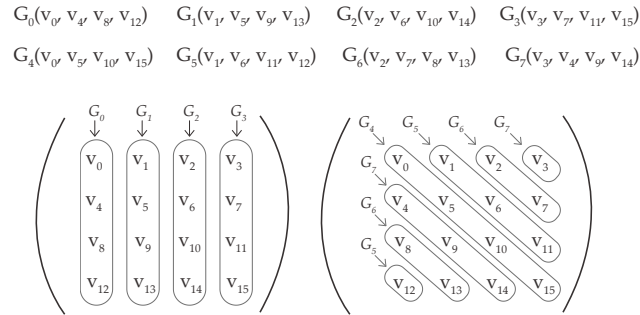
Blake3 podporuje spracovanie dát pomocou vektorizovaných SIMD inštrukcií, ktoré využíva práve G funkcia. G funkcia má za úlohu zmeniť stav matice SM v závislosti od jej aktuálneho stavu a bloku vstupných dát. Stavovú maticu SM (64 bajtov) možno zapísať v podobe šestnástich 32-bitových slov. Stavová matica je inicializovaná pri každom spracovaní bloku dát a obsahuje parametre ako inicializačný vektor IV , zrefazovacie hodnoty h_{0-7} , počítadlo segmentov t_{0-1} a pod. [7]. Tieto slová možno vyjadriť v matici 4×4 nasledovne:

$$\begin{pmatrix} h_0 & h_1 & h_2 & h_3 \\ h_4 & h_5 & h_6 & h_7 \\ IV_0 & IV_1 & IV_2 & IV_3 \\ t_0 & t_1 & b & d \end{pmatrix} \rightarrow \begin{pmatrix} v_0 & v_1 & v_2 & v_3 \\ v_4 & v_5 & v_6 & v_7 \\ v_8 & v_9 & v_{10} & v_{11} \\ v_{12} & v_{13} & v_{14} & v_{15} \end{pmatrix}$$

Obr. 4 Stavová matica SM 4×4 , ktorá obsahuje šestnásť 32-bitových slov vyjadrených aliasmi v_{0-15}

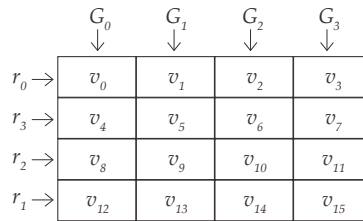
Matica vľavo (viď. Obr. 4) predstavuje parametre stavovej matice SM a matica vpravo predstavuje aliasy hodnôt stavovej matice (matice vľavo), ktoré slúžia na jednotný opis parametrov stavovej matice [7].

G funkcia pozostáva z 8 operácií G_{0-7} a je aplikovaná na každý stĺpec matice 4×4 , a potom aj na každú diagonálu. Spracovanie stĺpcov a diagonál prebieha v 8 operáciách G_{0-7} paralelne. Na Obr. 5 môžeme vidieť grafické znázornenie a tiež matematické vyjadrenie týchto G operácií, pričom slová v_{0-15} predstavujú aliasy stavovej matice SM .

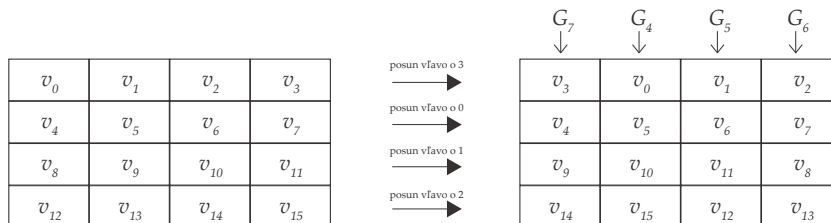
Obr. 5 Grafické znázornenie a matematické vyjadrenie realizácie G operácií paralelným spôsobom

Funkcia Blake3 podporuje 3 rôzne spôsoby využitia SIMD inštrukcií. Článok opisuje prvý z troch spôsobov využitia SIMD inštrukcií, ktorý je podobný ako u predchodcov funkcie Blake3 (Blake2b, resp. Blake2s). Slová matice sa rozdelia po riadkoch do štyroch 128-bitových vektorov r_{0-3} (Obr. 6). Následne sa vykoná vektorizovaná G funkcia (ktorá pracuje s vektorovými inštrukciami) na všetkých 4 stĺpoch paralelne. To znamená, že operácie G_{0-3} (spracovanie stĺpcov) sa vykonávajú naraz po riadkoch pomocou SIMD inštrukcií. Inak povedané, každý riadok obsahuje prvé slovo z jednotlivých G_{0-3} operácií a spracovaním prvého riadku vykonáme spracovanie prvého slova vo všetkých G_{0-3} operáciách. Takýmto spôsobom pokračujeme v spracovaní všetkých vektorov r_{0-3} .

Obr. 6 Paralelné spracovanie stĺpcov operáciami G_{0-3}

Po spracovaní stĺpcov (vykonanie operácií G_{0-3}) nasleduje diagonalizácia riadkov (rotácia riadkov), čo zabezpečí vhodné preusporiadanie riadkov tak, aby bolo možné opäť vykonať vektorizované spracovanie stĺpcov, tentokrát pre operácie G_{4-7} (viď. Obr. 7). Po vykonaní operácií G_{4-7} , nasleduje inverzná diagonalizácia riadkov, teda preusporiadanie riadkov do pôvodného stavu. Takéto využitie SIMD inštrukcií je vhodné aplikovať pri spracovávaní malého množstva vstupných dát. V prípade veľkého množstva vstupných dát je vhodné využiť niektorý z ďalších dvoch spôsobov využitia SIMD inštrukcií [7].

Obr. 7 Rotácia vektorov a následné paralelné spracovanie stĺpcov operáciami G_{4-7} operácií

IV. PARALELIZOVATELNÁ DYNAMICKÁ KNIŽNICA BLAKE3 PRE JAZYK PYTHON

Autori hašovacej funkcie Blake3 napísali optimalizovanú, plne paralelizovateľnú implementáciu funkcie Blake3 v jazyku Rust [8]. Implementácia funkcie Blake3 je dostupná

aj v jazyku C, avšak nie je paralelizovateľná. Programovací jazyk Rust je relatívne nový programovací jazyk, ktorý bol prvýkrát predstavený v roku 2014 spoločnosťou Microsoft. Ide o programovací jazyk, ktorý by vďaka svojej rýchlosti a bezpečnosti mohol predstavovať alternatívu programovacieho jazyka C resp. C++. Vývojári jazyka Rust propagujú jeho schopnosť pomáhať vývojárom vytvárať rýchle a bezpečné aplikácie. Rust neobsahuje garbage collector, runtime alebo manuálnu správu pamäte, čo súvisí s jeho rýchlosťou a bezpečnosťou a taktiež zabráňuje chybám segmentácie pamäte. Rust je špeciálne navrhnutý pre bezpečnú správu pamäte a vývoj zrefažených (pipeline) a paralelizovateľných aplikácií.

A. Prepojenie optimalizovanej implementácie funkcie Blake3 s jazykom Python

Prepojili sme optimalizovanú implementáciu Blake3, ktorej zdrojový kód je vytvorený v jazyku Rust, s jazykom Python. Prepojenie externého Rust modulu (Blake3) sme realizovali vytvorením dynamickej Python knižnice, ktorú je možné použiť v Python aplikácií na hašovanie súboru s využitím funkcie Blake3. Výhodou tohto prepojenia je zachovanie rýchlosti a využitie paralelizmu, ktorú nám ponúka jazyk Rust a zároveň využitie komfortu jazyka Python.

B. Nástroje pre vytvorenie dynamickej Python knižnice

Pre vytvorenie dynamického Python modulu sme využil nástroje zobrazené v Tabuľke 1.

Tabuľka 1
Nástroje použité na vytvorenie dynamickej knižnice

Programovací jazyk/modul	Verzia
Rust (programovací jazyk)	rustc 1.56.1
Cargo (balíčkový manažér pre Rust)	cargo 1.56.0
Python (programovací jazyk)	Python 3.8.10
pip (balíčkový manažér pre Python)	pip 22.0.3
PyO3 (prepájací modul)	0.15.1
Blake3 (hašovacia funkcia)	1.3.1

Pred samotným vytvorením dynamického Python modulu je nutné namapovať kód externého Rust modulu s jazykom Python. Takéto mapovanie je možné realizovať pomocou Rust balíčka PyO3 [9]. Pri vytváraní dynamického Python modulu sme postupovali manuálnym spôsobom, ktorý sa javí ako najjednoduchší. Manuálne vytvorenie dynamického Python modulu spočíva vo vytvorení DLL knižnice v jazyku Rust. Následom modifikáciou DLL knižnice získame dynamický Python modul. Bližšie detaily je možné nájsť v práci [2].

V. EXPERIMENTÁLNE TESTOVANIE RÝCHLOSTI FUNKCIE BLAKE3

Vytvorili a experimentálne sme otestovali Python implementáciu hašovacej funkcie Blake3, ktorá je založená na prepojení optimalizovanej implementácie napísanej v jazyku Rust.

A. Porovnanie rôznych implementácií hašovacej funkcie Blake3

Pre vytvorenú paralelizovateľnú DLL knižnicu funkcie Blake3 sme vykonali rýchlostné testy, ktorých výsledok je zobrazený v Tabuľke 2.

Tabuľka 2
Rýchlostný test hašovacej funkcie Blake3, vykonaných na procesore I5-8250U a OS Windows 10, pre rôzne implementácie funkcie Blake3

Implementácia	Vlákná (Threads)/ Jadrá	100 MB	200 MB	1 GB
Opt. Rust impl. (vytvorená autormi)	1 vlákno	0,064 s	0,128 s	0,655 s
	2 vlákna	0,033 s	0,069 s	0,341 s
	3 vlákna	0,023 s	0,043 s	0,242 s
	4 vlákna	0,021 s	0,036 s	0,201 s
	5 vlákien	0,019 s	0,031 s	0,165 s
	6 vlákien	0,015 s	0,029 s	0,153 s
	7 vlákien	0,014 s	0,028 s	0,142 s
	8 vlákien	0,013 s	0,027 s	0,138 s
rust_py_blake3 (využíva vytvorenú DLL knižnicu)	1 vlákno	0,065 s	0,129 s	0,665 s
	2 vlákna	0,035 s	0,089 s	0,346 s
	3 vlákna	0,024 s	0,046 s	0,301 s
	4 vlákna	0,022 s	0,043 s	0,203 s
	5 vlákien	0,021 s	0,034 s	0,171 s
	6 vlákien	0,018 s	0,032 s	0,167 s
	7 vlákien	0,017 s	0,031 s	0,156 s
	8 vlákien	0,016 s	0,029 s	0,146 s

Tabuľka 2 predstavuje výsledky rýchlostného testu funkcie Blake3 pre optimalizovanú implementáciu funkcie Blake3 a DLL implementáciu `rust_py_blake3`, ktorá využíva vytvorenú dynamickú Python knižnicu. V prípade optimalizovanej paralelizovateľnej implementácie napísanej v programovacom jazyku Rust a nami vytvorenej implementácie `rust_py_blake3` bolo možné hašovanie otestovať z hľadiska rýchlosti na rôznom počte aktívnych vlákien procesora. Z meraní vyplýva, že implementácia napísaná v jazyku Rust je v porovnaní s implementáciou `rust_py_blake3` rýchlejšia v priemere o približne 6.7%.

B. Porovnanie funkcie Blake3 s inými modernými hašovacími funkciami

Hašovacia funkcia Blake3, spolu s ďalšími modernými hašovacími funkciami, bola rýchlostne testovaná. Na základe výsledkov meraní sme vybrané hašovacie funkcie porovnali.

Tabuľka 3
Rýchlostný test hašovacej funkcie Blake3, vykonaných na procesore I5-8250U a OS Windows 10, pre rôzne implementácie funkcie Blake3

Porovnanie vybraných hašovacích funkcií			
Súbor	SHA-256	SHA3-256	<code>rust_py_blake3</code>
20 MB	0,0958 s	0,1177 s	0,0051 s
100 MB	0,4807 s	0,5901 s	0,016 s
500 MB	2,3168 s	2,8908 s	0,0696 s
2 GB	10,0687 s	12,0961 s	0,2934 s

Tabuľka 3 zobrazuje porovnanie konvenčných hašovacích funkcií SHA256 a SHA3-256 s vytvorenou DLL knižnicou hašovacej funkcie Blake3. Vybrané konvenčné hašovacie funkcie (z rodiny SHA2 a SHA3) sú implementované v kryptografickej knižnici Cryptography. Z Tabuľky 3 je vidieť, že vytvorená DLL implementácia hašovacej funkcie Blake3, využívajúca všetkých 8 dostupných vlákien, je podľa očakávaní výrazne rýchlejšia ako konvenčné hašovacie funkcie a to niekoľko-násobne.

VI. ZÁVER

Článok sa venuje opisu kryptografickej hašovacej funkcie Blake3, ktorá svojou paralelizovateľnou štruktúrou založenou na Merklovom hašovacom strome vykazuje výhodné vlastnosti pre rýchle a paralelné hašovanie dát. Článok tiež opisuje princíp využitia SIMD inštrukcií vo funkcii Blake3, čo má vplyv na ďalšie zvýšenie rýchlosti hašovania dát. Využitá optimalizovaná implementácia hašovacej funkcie Blake3 je napísaná v jazyku Rust. Článok opisuje prepojenie externého Rust modulu s jazykom Python prostredníctvom dynamickej knižnice. Prepojenie modulu Blake3 s jazykom Python spája výhodne vlastnosti jazyka Rust, ako napríklad rýchlosť vykonávania programu, s komfortom jazyka Python. Blake3 je vhodná na rýchle hašovanie veľkého množstva dát s využitím moderných viac-jadrových procesorov.

VII. POĎAKOVANIE

Tento príspevok vznikol vďaka podpore Vedeckej grantovej agentúry Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR podporenej grantom VEGA 1/0584/20.

LITERATÚRA

- [1] "Python language," [online] [cit. 2022-05-17], Dostupné z: <https://www.python.org/>.
- [2] P. Zelenák, "Kryptografia v pythone," [online] [cit. 2022-05-17], košice: Technická univerzita v Košiciach, Fakulta elektrotechniky a informatiky, 2022. 87s.
- [3] W. J. Chun, *Core Python Programming*. USA: Prentice Hall PTR, 2006.
- [4] J. Chapweske, "Tree hash exchange format (thex)," [online] [cit. 2022-05-17], Dostupné z: <https://adcs.sourceforge.io/draft-jchapweske-thex-02.html>.
- [5] M. Szydło, "Merkle tree traversal in log space and time," [online] [cit. 2022-05-17], Dostupné z: https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/978-3-540-24676-3_32.pdf.
- [6] R. Merkle, "Method of providing digital signatures," [online] [cit. 2022-05-17], Dostupné z: <https://worldwide.espacenet.com/patent/search/family/022107098/publication/US4309569A?q=pn%3DUS4309569>.
- [7] J. O'Connor, J.-P. Aumasson, S. Neves, and Z. Wilcox-O'Hearn, "Blake3," [online] [cit. 2022-05-17], Dostupné z: <https://github.com/BLAKE3-team/BLAKE3-specs/blob/master/blake3.pdf>.
- [8] "Rust language," [online] [cit. 2022-05-17], Dostupné z: <https://www.rust-lang.org/>.
- [9] "Pyo3," [online] [cit. 2022-05-17], Dostupné z: <https://docs.rs/pyo3/latest/pyo3/>.